

บทที่ 5

การกำกับและดูแลโรงงาน

การควบคุมดูแลโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 จำแนกออกได้ 3 ระบบ คือ ระบบการกำกับตามปกติ ระบบการแจ้งให้ทราบก่อนเริ่มประกอบกิจการโรงงาน และระบบ การอนุญาต ระบบการควบคุมดูแลโรงงาน 3 ระบบดังกล่าวนี้ใช้สำหรับการควบคุมดูแลโรงงาน จำพวกที่ 1 โรงงานจำพวกที่ 2 และโรงงานจำพวกที่ 3 ตามลำดับ ดังที่ได้อธิบายแล้วในบทที่ 4

ส่วนการกำกับและดูแลโรงงาน พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 บัญญัติไว้ในหมวด 2 ว่าด้วยการกำกับและดูแลโรงงานตั้งแต่มาตรา 32 ถึงมาตรา 44 ใช้สำหรับการกำกับและดูแล โรงงานจำพวกที่ 1 โรงงานจำพวกที่ 2 และ/หรือโรงงานจำพวกที่ 3 แล้วแต่กรณี กล่าวคือ

1. อำนาจของรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับโรงงาน (มาตรา 32)
2. การกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบกิจการโรงงาน ในกรณีโรงงานจำพวกที่ 2 หรือโรง งานจำพวกที่ 3 หยุดดำเนินงานติดต่อกันเกินกว่าหนึ่งปี (มาตรา 33)
3. การกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบกิจการโรงงาน ในกรณีมีอุบัติเหตุในโรงงาน เนื่องจากโรงงานหรือเครื่องจักรของโรงงาน (มาตรา 34)
4. อำนาจและหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่และปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่ง ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมมอบหมาย (มาตรา 35 ถึงมาตรา 44)

แยกอธิบายได้ดังนี้

1. อำนาจของรัฐมนตรีในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับโรงงาน

พ.ร.บ. โรงงาน มาตรา 32 บัญญัติว่า

“เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงความ ปลอดภัยของประเทศหรือของสาธารณชน ให้รัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) กำหนดจำนวนและขนาดของโรงงานแต่ละประเภทหรือชนิดที่จะให้ตั้งหรือขยาย หรือที่จะไม่ให้ตั้งหรือขยายในท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง

(2) กำหนดชนิด คุณภาพ อัตราส่วนของวัตถุดิบ แหล่งกำเนิดของวัตถุดิบและหรือ ปัจจัยหรือชนิดของพลังงานที่จะนำมาใช้หรือผลิตในโรงงาน

(3) กำหนดชนิดหรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในโรงงานที่จะให้ตั้งหรือขยาย

(4) กำหนดให้นำผลผลิตของโรงงานที่จะให้ตั้งหรือขยายไปใช้ในอุตสาหกรรมบางประเภท หรือให้ส่งผลผลิตออกนอกราชอาณาจักรทั้งหมดหรือบางส่วน”

ข้อสังเกต ในกรณีที่มีประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 32 (1) กำหนดจำนวนและขนาดของโรงงานแต่ละประเภท หรือชนิดที่จะให้ตั้งหรือขยายหรือที่จะไม่ให้ตั้งหรือขยายในท้องที่ใดท้องที่หนึ่งแล้ว กฎหมายให้ถือว่าโรงงานประเภทหรือชนิดตามประกาศดังกล่าวที่ตั้งอยู่แล้วในท้องที่นั้น ๆ เป็นโรงงานจำพวกที่ 3 ทุกโรงงาน ไม่ว่าจะเดิมจะถูกจัดไว้ว่าเป็นโรงงานจำพวกใดก็ตาม (พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 7 วรรคสุดท้าย)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมได้ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 32(1) (2) และ (3) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับโรงงานโดยออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมหลายฉบับ เช่น

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2537) เรื่อง การห้ามตั้งหรือขยายโรงงานผลิตและการห้ามใช้สีย้อมกลุ่มสีเบนซิดินและกลุ่มสีโครมในอุตสาหกรรมฟอกย้อมและตกแต่งสี¹

ด้วยกระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาเห็นว่า สีที่ใช้ในการฟอกย้อมที่ไม่สามารถถูกกำจัดหรือสลายตัวได้หมด ในรูปของสารก่อมะเร็งและโลหะหนัก คือกลุ่มสีเบนซิดินและกลุ่มสีโครม การอนุญาตให้ตั้งหรือขยายโรงงานและให้ใช้สีย้อมทั้งสองกลุ่ม อาจก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของแรงงานและประชาชนที่ใช้แหล่งน้ำสาธารณะที่ได้รับการปนเปื้อนจากน้ำทิ้งของโรงงานฟอกย้อมและตกแต่งสี

ฉะนั้น เพื่อเป็นการควบคุมและป้องกันการปนเปื้อนของสารดังกล่าวในแหล่งน้ำสาธารณะ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 (1) (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรี ออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ห้ามตั้งหรือขยายโรงงานผลิตสีย้อมกลุ่มสีเบนซิดิน (BENZIDINE BASED DYES) และกลุ่มสีโครม (CHROMIC COMPOUNDS BASED DYES) ในท้องที่ทั่วราชอาณาจักร

ข้อ 2 โรงงานที่ผลิตสีย้อม การใช้วัตถุดิบเพื่อผลิตสีย้อมต้องไม่ใช้สารเบนซิดิน สารประกอบของเบนซิดิน สารโครเมียมและสารประกอบของโครเมียม

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับประกาศทั่วไป) พุทธศักราช 2537 เล่ม 111 ตอนพิเศษ 28 ง (15 กรกฎาคม 2537) หน้า 7-8

ข้อ 3 โรงงานที่ประกอบกิจการเกี่ยวกับการฟอกย้อมและตกแต่งสี จะต้องไม่ใช่สีย้อมที่มีสารเบนซิดีน สารประกอบของเบนซิดีน สารโครเมียมและสารประกอบของโครเมียมในขบวนการผลิต

ทั้งนี้ให้ ข้อ 1 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2538

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2539) เรื่องกำหนดประเภทหรือชนิดของโรงงานที่จะให้ตั้งหรือไม่ให้ตั้งในเขตท้องที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางปะอิน และอำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา¹

เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม โดยอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ห้ามตั้งโรงงานทุกประเภทหรือชนิด ตามที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวง (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ในเขตท้องที่ตำบลบ้านรุน ตำบลคลองตะเคียน และตำบลเกาะเรียน อำเภอพระนครศรีอยุธยา ยกเว้นการตั้งโรงงานซึ่งจัดอยู่ในประเภทกิจการอุตสาหกรรมบริการ

ข้อ 2 ห้ามตั้งโรงงานทุกประเภทหรือชนิด ตามที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวง (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ในเขตท้องที่อำเภอบางปะอิน และอำเภอบางไทร ยกเว้น

2.1 การตั้งโรงงานซึ่งจัดอยู่ในประเภทกิจการอุตสาหกรรมบริการ

2.2 การตั้งโรงงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมบ้านหว้า (ไฮเทค) และนิคมอุตสาหกรรมบางปะอิน

ข้อ 3 กิจการอุตสาหกรรมบริการ หมายความว่า โรงงานที่จัดตั้งขึ้นสำหรับการให้บริการหรือการผลิตสินค้า เพื่อสนองความต้องการอุปโภคและบริโภคโดยตรงของชุมชนในท้องที่ที่โรงงานตั้งอยู่ เช่น โรงงานซ่อมรถยนต์ อุปกรณ์และของใช้ต่าง ๆ โรงงานซ่อมบำรุงเครื่องจักรกลการเกษตร โรงงานกลึงและเชื่อมโลหะทั่วไป โรงงานผลิตน้ำแข็ง โรงงานผลิตของชำร่วย หรือของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว โรงงานซักอบรีดเสื้อผ้า เป็นต้น

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540) เรื่องห้ามโรงงานผลิตตู้เย็น

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับประกาศทั่วไป) พุทธศักราช 2539 เล่ม 113 ตอนที่ 34 ง (25 เมษายน 2539) หน้า 23-24

ที่ใช้ในบ้านเรือน (Household Refrigerator) ใช้สารซี เอฟ ซี (CFCs) ในกระบวนการผลิต¹
เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของสาธารณชน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม โดยอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ห้ามโรงงานผลิตตู้เย็นที่ใช้ในบ้านเรือน (Household Refrigerator) ประเภทหรือชนิดโรงงาน ลำดับที่ 71 แห่งบัญชีท้ายกฎกระทรวง (พ.ศ. 2535) ใช้สาร ซี เอฟ ซี (CFCs) ในกระบวนการผลิต

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2540) เรื่องห้ามตั้งหรือขยายโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์กระป๋องสเปรย์ที่ใช้สารซี เอฟ ซี (CFCs) เป็นสารผลักดันในผลิตภัณฑ์กระป๋องสเปรย์²

เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของสาธารณชน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม โดยอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี ออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ห้ามตั้งหรือขยายโรงงานผลิตผลิตภัณฑ์กระป๋องสเปรย์ประเภทหรือชนิดโรงงาน ลำดับที่ 91 (2) แห่งบัญชีท้ายกฎกระทรวง (พ.ศ. 2535) ที่ใช้สาร ซี เอฟ ซี (CFCs) เป็นสารผลักดันในผลิตภัณฑ์กระป๋องสเปรย์

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2540) เรื่องกำหนดประเภทหรือชนิดของโรงงานที่ไม่ให้ตั้งในเขตท้องที่อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา³

เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม โดยอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ห้ามตั้งโรงงานตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในบัญชีท้ายกฎกระทรวง (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ลำดับต่อไปนี้ ในเขตท้องที่อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา

1. โรงงาน โม่ บด หรือย่อยหิน ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานลำดับที่ 3 (1)
2. โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับกระดูกสัตว์ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงาน ลำดับที่ 4 (3)
3. โรงงานทำปลาป่น ตามประเภทหรือชนิดของโรงงาน ลำดับที่ 15 (2)

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับประกาศทั่วไป) พุทธศักราช 2540 เล่ม 114 ตอนที่ 27 ง (3 เมษายน 2540) หน้า 14.

² ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับประกาศทั่วไป) พุทธศักราช 2540 เล่ม 114 ตอนที่ 27 ง (3 เมษายน 2540) หน้า 15.

³ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับประกาศทั่วไป) พุทธศักราช 2540 เล่ม 114 ตอนที่ 72 ง (9 กันยายน 2540) หน้า 9-11.

4. โรงงานผลิตเยื่อกระดาษจากไม้ เศษผ้าหรือเส้นใย ตามประเภทหรือชนิดของโรงงาน ลำดับที่ 38 (1)

5. โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการผลิตเคมีภัณฑ์ สารเคมี หรือวัตถุเคมีซึ่งมิใช่ปุ๋ย ตามประเภทหรือชนิดของโรงงาน ลำดับที่ 42 ดังต่อไปนี้

5.1 โรงงานอุตสาหกรรมคลอ-แอลคาไลน์(Chlor-alkaline Industry) ที่ใช้ โซเดียมคลอไรด์ (NaCl) เป็นวัตถุดิบในการผลิตโซเดียมคาร์บอเนต (Na_2CO_3) โซเดียมไฮดรอกไซด์ (NaOH) กรดไฮโดรคลอริก (HCl) คลอรีน (Cl_2) โซเดียมไฮโปคลอไรด์ (NaOCl) และปูนคลอรีน (Bleaching Powder)

5.2 โรงงานอุตสาหกรรมเปโตรเคมีภัณฑ์ ที่ใช้วัตถุดิบซึ่งได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม และหรือการแยกก๊าซธรรมชาติ

6. โรงงานผลิตสารออกฤทธิ์ หรือสารที่ใช้ป้องกันหรือกำจัดศัตรูพืช หรือสัตว์โดยกระบวนการทางเคมี ตามประเภทหรือชนิดของโรงงาน ลำดับที่ 43 (1)

7. โรงงานผลิตปุ๋ยเคมีโดยกระบวนการทางเคมี ตามประเภทหรือชนิดของโรงงาน ลำดับที่ 43 (1)

8. โรงงานกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม ตามประเภทหรือชนิดของโรงงาน ลำดับที่ 49

9. โรงงานผลิตซีเมนต์ ตามประเภทหรือชนิดของโรงงาน ลำดับที่ 57

10. โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการถลุง หลอมหรือผลิตเหล็ก หรือเหล็กกล้าในขั้นต้น (Iron and Steel Basic Industries) ตามประเภทหรือชนิดของโรงงาน ลำดับที่ 59

11. โรงงานประกอบกิจการเกี่ยวกับการถลุงและหลอมโลหะในขั้นต้นซึ่งมิใช่เหล็กหรือเหล็กกล้า (Non-ferrous Metal Basic Industries) ตามประเภทหรือชนิดของโรงงาน ลำดับที่ 60

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

อนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมเคยใช้อำนาจในเรื่องนี้ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 มาตรา 33 (1) และ (3) กำหนดนโยบายเกี่ยวกับโรงงานโดยออกประกาศกระทรวงหลายฉบับ (ซึ่งโดยผลของบทเฉพาะกาลตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 68 ยังคงใช้บังคับได้ต่อไป) เช่น

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2515) เรื่องกำหนดชนิดและคุณภาพของสินค้าที่ผลิตในโรงงานซึ่งประกอบกิจการเกี่ยวกับห้วมันสำปะหลัง¹ มีสาระสำคัญว่า โรงงานที่จะอนุญาตให้ตั้งหรือขยายเพื่อประกอบกิจการทำห้วมันสำปะหลังให้เป็นแห่ง (เม็ด)

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับประกาศทั่วไป) พุทธศักราช 2515 เล่ม 89 ตอนที่ 52 (30 มีนาคม 2515) หน้า 5-6

ต้องผลิตสินค้าให้มีคุณภาพดังต่อไปนี้

- (1) มีดินทรายไม่เกินร้อยละ 3.0 ของน้ำหนัก
- (2) มีเส้นใยของหัวมันสำปะหลังไม่เกินร้อยละ 5.0 ของน้ำหนัก
- (3) มีความชื้นไม่เกินร้อยละ 14.0 ของน้ำหนัก เว้นแต่ในระหว่างเดือนมิถุนายนถึงกันยายน ไม่เกินร้อยละ 14.3 ของน้ำหนัก
- (4) ไม่มีกลิ่นหรือสีผิดปกติ
- (5) ไม่บูดเน่าหรือขึ้นรา
- (6) ไม่มีแมลงที่ยังมีชีวิตอยู่
- (7) ไม่มีวัตถุอื่นเจือปนนอกจากที่กล่าวใน (1) และ (2)

ในกรณีที่จะมีการผสมวัตถุอื่นให้สินค้าที่ผลิตมีคุณภาพแตกต่างไปจากที่กำหนดข้างต้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงอุตสาหกรรมก่อน

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2516) เรื่องกำหนดชนิดและคุณภาพของสินค้าที่ผลิตในโรงงาน¹ มีสาระสำคัญว่าโรงงานที่จะอนุญาตให้ตั้งหรือขยายเพื่อประกอบกิจการเกี่ยวกับการทำหลอดไฟฟ้า การทำสายไฟฟ้าชนิดตัวนำทองแดงกลมหุ้มด้วยฉนวนและเปลือกนอกโพลีไวนิลคลอไรด์ การทำแผ่นเหล็กเคลือบดีบุก การทำน้ำกลั่นสำหรับแบตเตอรี่น้ำชนิดตะกั่วกรด การทำเหล็กเส้นเสริมคอนกรีต : เหล็กเส้นกลม และการทำบัลลาสต์สำหรับหลอดฟลูออเรสเซนต์ ต้องผลิตสินค้าให้มีคุณภาพดังต่อไปนี้

(1) การทำหลอดไฟฟ้า ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหลอดไฟฟ้ามาตรฐาน เลขที่ มอก. 4-2513 ทั้งนี้ ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2513) ลงวันที่ 27 สิงหาคม 2513 ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 87 ตอนที่ 121 วันที่ 30 ธันวาคม 2513)

(2) การทำสายไฟฟ้าชนิดตัวนำทองแดงกลมหุ้มด้วยฉนวนและเปลือกนอกโพลีไวนิลคลอไรด์ ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสายไฟฟ้าชนิดตัวนำทองแดงกลมหุ้มด้วยฉนวนและเปลือกนอกโพลีไวนิลคลอไรด์ มาตรฐานเลขที่ มอก. 11-2513 ทั้งนี้ ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2513) ลงวันที่ 30 ธันวาคม 2513 ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 88 ตอนที่ 136 วันที่ 7 ธันวาคม 2514)

(3) การทำแผ่นเหล็กเคลือบดีบุก ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแผ่นเหล็กเคลือบดีบุก มาตรฐานเลขที่ มอก. 16-2514 ทั้งนี้ ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 18 (พ.ศ. 2514) ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2514 ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐาน

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับประกาศทั่วไป) พุทธศักราช 2516 เล่ม 90 ตอนที่ 9 (23 มกราคม 2516) หน้า 166-168.

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 89 ตอนที่ 14 วันที่ 26 มกราคม 2515

(4) การทำน้ำกลั่นสำหรับแบตเตอรี่น้ำชนิดตะกั่ว-กรด ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมน้ำกลั่นสำหรับแบตเตอรี่น้ำชนิดตะกั่ว-กรด มาตรฐานเลขที่ มอก. 19-2514 ทั้งนี้ ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 21 (พ.ศ. 2514) ลงวันที่ 11 สิงหาคม 2514 ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 89 ตอนที่ 44 วันที่ 22 มีนาคม 2515)

(5) การทำเหล็กเส้นเสริมคอนกรีต : เหล็กเส้นกลม ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเหล็กเส้นเสริมคอนกรีต : เหล็กเส้นกลม มาตรฐานที่ มอก. 20-2515 ทั้งนี้ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 22 (พ.ศ. 2515) ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2515 ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 89 ตอนที่ 127 วันที่ 24 สิงหาคม 2515)

(6) การทำบัลลาสต์สำหรับหลอดฟลูออเรสเซนต์ ต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมบัลลาสต์สำหรับหลอดฟลูออเรสเซนต์มาตรฐานเลขที่ มอก. 23-2515 ทั้งนี้ ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 25 (พ.ศ. 2515) ลงวันที่ 15 มิถุนายน 2515 ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 89 ตอนที่ 127 วันที่ 24 สิงหาคม 2515)

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่องห้ามตั้ง ขยายโรงงานทุกประเภทหรือชนิดตามบริเวณแนวฝั่งแม่น้ำกก จังหวัดเชียงราย¹ มีข้อความว่า

เนื่องด้วยขณะนี้ ปรากฏว่า จังหวัดเชียงรายมีศักยภาพที่จะเป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ เนื่องจากมีแหล่งธรรมชาติที่สวยงาม โดยเฉพาะตามบริเวณแนวฝั่งแม่น้ำกก จึงสมควรอนุรักษ์ไว้เพื่อส่งเสริมให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว อันจะเป็นประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศ หากอนุญาตให้ตั้ง ขยายโรงงานในบริเวณดังกล่าวอาจก่อให้เกิดมลภาวะ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยว

ฉะนั้น เพื่อประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศ อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงห้ามตั้ง ขยายโรงงานทุกประเภทหรือชนิดตามบริเวณแนวฝั่งแม่น้ำกก ในระยะ 500 เมตร ทั้งสองแนวฝั่ง ในท้องที่จังหวัดเชียงราย

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับประกาศทั่วไป) พุทธศักราช 2532 เล่ม 106 ตอนที่ 100 (27 มิถุนายน 2532) หน้า 4459

2. การกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบกิจการโรงงาน ในกรณีโรงงานจำพวกที่ 2 หรือโรงงานจำพวกที่ 3 หยุดดำเนินงานติดต่อกันเกินกว่าหนึ่งปี

พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 33 บัญญัติว่า

“มาตรา 33 ถ้าโรงงานจำพวกที่ 2 หรือโรงงานจำพวกที่ 3 หยุดดำเนินงานติดต่อกันเกินกว่าหนึ่งปี ผู้ประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 2 หรือผู้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 3 แล้วแต่กรณี ต้องแจ้งเป็นหนังสือให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันพ้นกำหนดหนึ่งปี

ถ้าบุคคลดังกล่าวตามวรรคหนึ่งประสงค์จะประกอบกิจการโรงงานต่อไป ให้แจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบก่อนเริ่มประกอบกิจการ และถ้าเป็นโรงงานจำพวกที่ 3 จะต้องได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อนแล้วจึงประกอบกิจการโรงงานได้

ในการให้ประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ 3 ต่อไปนั้น ให้นำมาตรา 15 วรรคสองและมาตรา 16 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

3. การกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบกิจการโรงงาน ในกรณีมีอุบัติเหตุในโรงงานเนื่องจากโรงงานหรือเครื่องจักรของโรงงาน

พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 34 บัญญัติว่า

“ในกรณีมีอุบัติเหตุในโรงงานเนื่องจากโรงงานหรือเครื่องจักรของโรงงานไม่ว่าจะเป็นกรณีของโรงงานจำพวกใด ถ้าอุบัติเหตุนั้น

(1) เป็นเหตุให้บุคคลถึงแก่ความตาย เจ็บป่วยหรือบาดเจ็บ ซึ่งภายหลังเจ็ดสิบสองชั่วโมงแล้วยังไม่สามารถทำงานในหน้าที่เดิมได้ ให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานแจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายในสามวันนับแต่วันตาย หรือวันครบกำหนดเจ็ดสิบสองชั่วโมงแล้วแต่กรณี

(2) เป็นเหตุให้โรงงานต้องหยุดดำเนินงานเกินกว่าเจ็ดวัน ให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานแจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายในสิบวันนับแต่วันเกิดอุบัติเหตุ

เมื่อเกิดอุบัติเหตุในโรงงานใดตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจโรงงานและเครื่องจักรและพิจารณาดำเนินการตามมาตรา 37 หรือมาตรา 39 แล้วแต่กรณี”

มาตรา 34 วรรคหนึ่งบัญญัติถึงหน้าที่ของผู้ประกอบกิจการโรงงานในกรณีมีอุบัติเหตุในโรงงาน เนื่องจากโรงงานหรือเครื่องจักรของโรงงาน โดยกำหนดให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานแจ้งเป็นหนังสือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบภายในสามวันหรือภายในสิบวัน แล้วแต่กรณี

นอกจากนี้มาตรา 34 วรรคสองยังบัญญัติถึงอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่และอำนาจของปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมในกรณีดังกล่าวนี้ด้วย กล่าวคือ

พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ

(1) เข้าไปตรวจโรงงานและเครื่องจักร และ

(2) พิจารณาดำเนินการตามมาตรา 37 คือ

(2.1) สั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติโรงงาน หรือแก้ไขหรือปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนด (มาตรา 37 วรรคหนึ่ง)

(2.2) ผูกมัดประทับตราเครื่องจักร เพื่อให้เครื่องจักรทำงานได้ในระหว่างการ ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ เมื่อได้รับอนุมัติจากปลัดกระทรวงหรือผู้ซึ่งปลัด กระทรวงมอบหมาย (มาตรา 37 วรรคสอง)

สำหรับอำนาจของปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมเกี่ยวกับเรื่องนี้คือ

(1) ถ้าปรากฏว่าผู้ประกอบกิจการโรงงานใจไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 37 โดยไม่มีเหตุอันควร ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวง อุตสาหกรรมมอบหมายมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานนั้นหยุดประกอบกิจการ โรงงาน นั้นทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราว และปรับปรุงแก้ไขโรงงานนั้นเสียใหม่หรือปฏิบัติให้ถูก ต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด (มาตรา 39 วรรคหนึ่ง)

(2) ถ้าผู้ประกอบกิจการโรงงานได้ปรับปรุงแก้ไขโรงงานหรือปฏิบัติถูกต้องภายใน ระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมมอบ หมาย มีอำนาจสั่งให้ประกอบกิจการโรงงานต่อไปได้ (มาตรา 39 วรรคสอง)

(3) ถ้าผู้ประกอบกิจการโรงงานไม่ปรับปรุงแก้ไขโรงงานหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้อง ภายในเวลาที่กำหนด ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมมอบ หมายมีอำนาจสั่งปิดโรงงานได้ และในกรณีที่โรงงานที่ถูกสั่งปิดเป็นโรงงานจำพวกที่ 3 ให้คำสั่ง ปิดโรงงานดังกล่าวมีผลเป็นการเพิกถอนใบอนุญาตด้วย (มาตรา 39 วรรคสาม)

4. อำนาจและหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่และปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่ง ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมมอบหมาย

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่าผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติ โรงงาน พ.ศ. 2535 (พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 5 และมาตรา 6)

4.1 การแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมได้ออกประกาศกระทรวงอุตสาหกรรมและ คำสั่งกระทรวงอุตสาหกรรมหลายฉบับแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เช่น

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ประกาศเมื่อ 9 กรกฎาคม 2535

อาศัยอำนาจตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงอุตสาหกรรม จึงแต่งตั้งข้าราชการกรมโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้
เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตั้งแต่วันที่ 9 กรกฎาคม 2535 เป็นต้นไป ได้แก่

1. อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม
 2. รองอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม
 3. ผู้อำนวยการกองควบคุมโรงงาน
 4. ผู้อำนวยการกองควบคุมวัตถุมีพิษและเคมีภัณฑ์
 5. ผู้อำนวยการกองความปลอดภัยโรงงาน
 6. ผู้อำนวยการกองตรวจโรงงาน
 7. ผู้อำนวยการกองสิ่งแวดล้อมโรงงาน
 8. ผู้อำนวยการศูนย์บริการเพื่อการลงทุน
 9. ผู้ดำรงตำแหน่งวิศวกรตรวจโรงงาน 7 และนักวิชาการสิ่งแวดล้อม 7
- ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2535)

ก. แต่งตั้งให้ข้าราชการกรมโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้
เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

1. วิศวกรตรวจโรงงาน
 2. นักวิชาการสิ่งแวดล้อม
 3. นักวิทยาศาสตร์
 4. นิติกร
 5. เจ้าหน้าที่ตรวจโรงงาน
- ข. ให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีอำนาจและหน้าที่ปฏิบัติการตาม
- มาตรา 11 วรรคสาม
 - มาตรา 35 (1)
 - มาตรา 38
 - มาตรา 40
 - สำหรับข้าราชการไม่ต่ำกว่าระดับ 4 ให้มีอำนาจและหน้าที่ปฏิบัติการตามมาตรา 36 ด้วย

ประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2539) ประกาศเมื่อ 23 กุมภาพันธ์

2539

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม แต่งตั้งให้ข้าราชการกรมโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งดำรงตำแหน่ง
ดังต่อไปนี้
เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

1. เลขานุการกรม
2. ผู้อำนวยการกองควบคุมวัตถุอันตราย
3. ผู้อำนวยการกองแผนงาน
4. ผู้อำนวยการสำนักงานทะเบียนเครื่องจักรกลาง
5. ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมโรงงาน

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวมีอำนาจและหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติโรงงาน

พ.ศ. 2535

คำสั่งกระทรวงอุตสาหกรรม ที่ 115/2542 สังก. ณ วันที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2542

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมแต่งตั้งข้าราชการกรมโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายโรงงานอุตสาหกรรม เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

คำสั่งกระทรวงอุตสาหกรรม ที่ 390/2542 สังก. ณ วันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมแต่งตั้งให้ข้าราชการกรมโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

1. วิศวกร
2. วิศวกรเครื่องกล
3. วิศวกรไฟฟ้า

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าว มีอำนาจและหน้าที่ปฏิบัติการตามมาตรา 11 วรรคสาม มาตรา 35 (1) มาตรา 38 และมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และสำหรับข้าราชการไม่ต่ำกว่าระดับ 4 ให้มีอำนาจและหน้าที่ปฏิบัติการตามมาตรา 36 ด้วย

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 13 ตุลาคม 2542 เป็นต้นไป

4.2 อำนาจและหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มีอำนาจและหน้าที่

ดังนี้

(1) อำนาจเกี่ยวกับการตรวจโรงงาน

พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 35 บัญญัติว่า

“เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มี

อำนาจดังต่อไปนี้

(1) เข้าไปในโรงงานหรืออาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่มีเหตุควรสงสัยว่าจะประกอบกิจการโรงงานในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของสถานที่ดังกล่าว เพื่อตรวจสอบสภาพโรงงาน อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะ สภาพเครื่องจักร หรือการกระทำที่อาจเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้

(2) นำตัวอย่างผลิตภัณฑ์ที่สงสัยเกี่ยวกับคุณภาพในปริมาณพอสมควร เพื่อตรวจสอบคุณภาพพร้อมกับเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(3) ตรวจ ค้น กัก ยึดหรืออายัดผลิตภัณฑ์ ภาชนะบรรจุ สมุดบัญชี เอกสารหรือสิ่งใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่มีเหตุสงสัยว่าการประกอบกิจการของโรงงานอาจก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงาน หรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน หรือมีการกระทำผิดต่อพระราชบัญญัตินี้

(4) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใดมาเพื่อประกอบการพิจารณาได้”

(2) อำนาจจับผู้กระทำความผิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติโรงงาน

พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 36 บัญญัติว่า

“เมื่อปรากฏว่าบุคคลใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำการเช่นนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งแต่งตั้งจากข้าราชการไม่ต่ำกว่าระดับ 4 มีอำนาจจับกุมผู้นั้นเพื่อส่งพนักงานสอบสวนดำเนินการต่อไปตามกฎหมาย”

ความผิดตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 บัญญัติไว้ในมาตรา 45 ถึงมาตรา 63

(3) อำนาจสั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติโรงงานหรือแก้ไขหรือปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสม

พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 37 บัญญัติว่า

“ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่พบว่า ผู้ประกอบกิจการโรงงานผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ หรือการประกอบกิจการโรงงานมีสภาพที่อาจก่อให้เกิดอันตราย ความเสียหายหรือความเดือดร้อนแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือแก้ไขหรือปรับปรุงหรือปฏิบัติให้ถูกต้องหรือเหมาะสมภายในระยะเวลาที่กำหนดได้

ในกรณีที่เห็นสมควร เมื่อได้รับอนุมัติจากปลัดกระทรวง หรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจผูกมัดประทับตราเครื่องจักรเพื่อมิให้เครื่องจักรทำงานได้ในระหว่างการปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง”

การใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 37 นี้มีบทมาตราที่เกี่ยวข้องอีก 3 มาตรา

คือ มาตรา 38 มาตรา 41 และมาตรา 42

“มาตรา 38 การส่งคำสั่งตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่นำส่ง ณ ภูมิลำเนาหรือโรงงานของบุคคลซึ่งระบุไว้ในคำสั่ง ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตกหรือในเวลาทำการของบุคคลนั้น หรือจะส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับก็ได้

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่นำส่งแล้วแต่บุคคลซึ่งระบุไว้ในคำสั่งปฏิเสธไม่ยอมรับคำสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจไปเป็นพยานเพื่อวางคำสั่งไว้ ณ ที่นั้น แต่ถ้าไม่พบบุคคลซึ่งระบุไว้ในคำสั่ง ณ ภูมิลำเนาหรือสถานที่ทำการของบุคคลนั้นจะส่งให้กับบุคคลใดซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วซึ่งอยู่หรือทำงาน ณ ที่นั้นก็ได้อีก และถ้าไม่พบบุคคลใดหรือพบแต่ไม่มีบุคคลโดยยอมรับไว้แทน ให้ปิดคำสั่งนั้นไว้ในที่ที่เห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนาหรือโรงงานนั้นต่อหน้าพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ไปเป็นพยาน

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้วให้ถือว่าบุคคลซึ่งระบุไว้ในคำสั่งได้รับคำสั่งนั้นแล้ว แต่ถ้าเป็นการส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือโดยการปิดคำสั่ง ให้ถือว่าได้รับคำสั่งนั้นเมื่อครบกำหนดห้าวันทำการนับแต่วันที่พนักงานไปรษณีย์ได้ส่งหรือวันที่ได้ปิดคำสั่งนั้นไว้ แล้วแต่กรณี

“มาตรา 41 คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 37 หรือคำสั่งของปลัดกระทรวงหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมาย ให้หยุดประกอบกิจการโรงงานตามมาตรา 39 วรรคหนึ่งหรือคำสั่งปิดโรงงานตามมาตรา 39 วรรคสาม ให้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ย่อมไม่เป็นการทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่หรือคำสั่งให้หยุดประกอบกิจการโรงงานหรือคำสั่งให้ปิดโรงงาน เว้นแต่รัฐมนตรีจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

มาตรา 42 ในกรณีที่ผู้ประกอบการโรงงานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 37 ถ้ามีเหตุที่ทางราชการสมควรเข้าไปดำเนินการแทน ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายมีอำนาจสั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือมอบหมายให้บุคคลใด ๆ เข้าจัดการแก้ไขเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งนั้นได้ ในกรณีเช่นนี้ ผู้ประกอบการโรงงานต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการเข้าจัดการนั้นตามจำนวนที่จ่ายจริงรวมกับเบี้ยปรับในอัตราร้อยละสามสิบต่อปีของเงินจำนวนดังกล่าว

ถ้าทางราชการได้เข้าไปจัดการแก้ไขปัญหามลพิษหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากโรงงาน ให้ขอรับเงินช่วยเหลือจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินการได้ และเมื่อได้รับเงินตามวรรค

หนึ่งจากผู้ประกอบกิจการโรงงานแล้วให้ชดใช้เงินช่วยเหลือที่ได้รับมาคืนแก่กองทุนสิ่งแวดล้อมดังกล่าวต่อไป”

(4) หน้าที่แสดงบัตรประจำตัว

พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 44 บัญญัติว่า

“มาตรา 44 ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงบัตรประจำตัวเมื่อผู้ซึ่งเกี่ยวข้องร้องขอ

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา”

4.3 ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมมอบหมายมีอำนาจดังนี้

(1) อำนาจสั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานหยุดประกอบกิจการโรงงานทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราว

พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 39 บัญญัติว่า

“ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการโรงงานใดจงใจไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 37 โดยไม่มีเหตุอันควรหรือในกรณีที่ปรากฏว่าการประกอบกิจการของโรงงานใดอาจจะก่อให้เกิดอันตราย ความเสียหายหรือความเดือดร้อนอย่างร้ายแรงแก่บุคคลหรือทรัพย์สินที่อยู่ในโรงงานหรือที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงงานให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานนั้นหยุดประกอบกิจการโรงงานทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราว และปรับปรุงแก้ไขโรงงานนั้นเสียใหม่หรือปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนด

ถ้าผู้ประกอบกิจการโรงงานได้ปรับปรุงแก้ไขโรงงานหรือปฏิบัติให้ถูกต้องภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายสั่งให้ประกอบกิจการโรงงานต่อไปได้

ถ้าผู้ประกอบกิจการโรงงานไม่ปรับปรุงแก้ไขโรงงานหรือไม่ปฏิบัติให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายมีอำนาจสั่งปิดโรงงานได้ และในกรณีที่เป็นโรงงานจำพวกที่ 3 ให้คำสั่งปิดโรงงานดังกล่าวมีผลเป็นการเพิกถอนใบอนุญาตด้วย”

การใช้อำนาจของปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมมอบหมายตามมาตรา 39 นี้ มีบทมาตรที่เกี่ยวข้ออีก 2 มาตรา คือ มาตรา 40 และมาตรา 41

“มาตรา 40 คำสั่งให้หยุดประกอบกิจการหรือคำสั่งปิดโรงงาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปิดประกาศไว้ในที่ที่เห็นได้ง่าย ณ โรงงานนั้นอย่างน้อยสามแห่ง ทั้งนี้ ให้มีข้อความแจ้งให้ทราบด้วยว่าห้ามมิให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงงาน คนงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนทำงานในโรงงานเพื่อ

ให้โรงงานประกอบกิจการต่อไปได้อีกภายหลังมีคำสั่งให้หยุดประกอบกิจการหรือคำสั่งปิดโรงงาน
“มาตรา 41 คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 37 หรือคำสั่งของปลัดกระทรวง
หรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายให้หยุดประกอบกิจการโรงงานตามมาตรา 39 วรรคหนึ่ง หรือ
คำสั่งปิดโรงงานตามมาตรา 39 วรรคสาม ให้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่
ทราบคำสั่ง คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ย่อมไม่เป็นการทุเลาการปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้า
หน้าที่หรือคำสั่งให้หยุดประกอบกิจการโรงงานหรือคำสั่งให้ปิดโรงงาน เว้นแต่รัฐมนตรีจะมีคำสั่ง
เป็นอย่างอื่น”

(2) อำนาจสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือมอบหมายให้บุคคลใด ๆ เข้าจัดการแก้ไข
เพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้สั่งตามมาตรา 37

พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 42 บัญญัติว่า

“ในกรณีที่ผู้ประกอบการโรงงานไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา
37 ถ้ามีเหตุที่ทางราชการสมควรเข้าไปดำเนินการแทน ให้ปลัดกระทรวงหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวง
มอบหมายมีอำนาจสั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือมอบหมายให้บุคคลใด ๆ เข้าจัดการแก้ไข
เพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งนั้นได้ ในกรณีเช่นนี้ ผู้ประกอบการโรงงานต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายใน
การเข้าจัดการนั้นตามจำนวนที่จ่ายจริงรวมกับเบี้ยปรับในอัตราร้อยละสามสิบต่อปีของเงิน
จำนวนดังกล่าว

ถ้าทางราชการได้เข้าไปจัดการแก้ไขปัญหามลพิษหรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิด
จากโรงงาน ให้ขอรับเงินช่วยเหลือจากกองทุนสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและ
รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเพื่อใช้จ่ายในการดำเนินการได้ และเมื่อได้รับเงินตามวรรค
หนึ่งจากผู้ประกอบการโรงงานแล้วให้ขอใช้เงินช่วยเหลือที่ได้รับมาคืนแก่กองทุนสิ่งแวดล้อม
ดังกล่าวต่อไป”

บทที่ 6

บทกำหนดโทษและหลักเกณฑ์บางประการเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

1. บทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 หมวด 3 ว่าด้วยบทกำหนดโทษ บัญญัติถึงความผิดและโทษอาญาสำหรับบุคคลต่าง ๆ ไว้หลายกรณี รวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาดังกล่าว แยกพิจารณาได้ดังนี้

1. ความผิดที่กระทำโดยผู้ใดก็ตาม
2. ความผิดที่กระทำโดยผู้ประกอบกิจการโรงงาน
3. ความผิดที่กระทำโดยสถาปนิก วิศวกร บุคคลที่ทำงานในโรงงานหรือคนงาน
4. การเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดซ้ำอีก
5. การให้กรรมการ ผู้จัดการและบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการกระทำของห้างหุ้นส่วน

บริษัทหรือนิติบุคคลอื่นต้องร่วมรับโทษถ้ารับความผิดที่กระทำโดยห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือนิติบุคคลอื่นนั้นด้วย

ดังหลักกฎหมายและรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 ความผิดที่กระทำโดยผู้ใดก็ตาม

ได้แก่ ความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตราต่อไปนี้

มาตรา 45 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 (1) (2) (3) (4) (5) หรือ (8) หรือประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามกฎกระทรวงดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองแสนบาท

มาตรา 46 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 8 (6) หรือ (7) หรือประกาศของรัฐมนตรีที่ออกตามกฎกระทรวงดังกล่าว ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา 47 ผู้ใดจัดทำผลการตรวจสอบตามมาตรา 9 อันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 56 ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 35 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 57 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา 37

วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ปรับอีกวันละไม่เกินห้าพันบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามให้ถูกต้อง

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 มาตรา 48 (กฎหมายฉบับปัจจุบันที่ใกล้เคียงกัน คือ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 57)

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ตาม พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2512 มาตรา 38 ที่แก้ไขแล้ว ให้อำนาจอธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมาย ออกคำสั่งให้จำเลยหยุดประกอบกิจการโรงงานในส่วนหลอมโลหะทั้งหมด เพื่อให้จัดการยุติเครื่องจักรอันเนื่องมาจากกลิ่นเหม็นและเขม่าควันของโรงงานซึ่งรบกวนบ้านที่อยู่ใกล้เคียงให้ การที่จำเลยฝ่าฝืนคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่โดยยังคงดำเนินกิจการต่อไปอีกจนถึง ๖ เดือนเศษ เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ชาวบ้านใกล้เคียง แสดงว่าจำเลยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชน การใช้ดุลพินิจลงโทษจำคุก (ตาม พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2512 มาตรา 48) โดยไม่รอการลงโทษ จึงเหมาะสมแก่รูปคดี (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2279/2533)

มาตรา 58 ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้เกิดโรคภัยที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ผูกมัดประทับตราไว้ตามมาตรา 37 วรรคสอง กลับทำงานได้ชื่อ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 59 ผู้ใดขัดขวางหรือไม่ให้ความสะดวกแก่บุคคลซึ่งปลัดกระทรวงหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายให้เข้าจัดทำเพื่อให้การเป็นไปจามคำสั่งการมาตรา 42 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 60 ผู้ใดกระทำการใด ๆ ให้คำสั่งหยุดประกอบกิจการโรงงานหรือคำสั่งปิดโรงงานชั่วคราวหรือเสียหาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

1.2 ความผิดที่กระทำโดยผู้ประกอบกิจการโรงงาน

ได้แก่ ความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 มาตราต่อไปนี้

มาตรา 48 ผู้ใดประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ ๑ โดยไม่ได้แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบตามมาตรา 11 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 49 ผู้ประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ ๒ ผู้ใดแจ้งการประกอบกิจการไม่ถูกต้องครบถ้วนตามที่กำหนดในกฎกระทรวงตามมาตรา 11 วรรคสอง หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 11 วรรคห้า หรือมาตรา 33 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา 50 ผู้ใดประกอบกิจการโรงงานจำพวกที่ ๓ โดยไม่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา 12

พรรคหนึ่ง หรือตั้งโรงงานโดยไม่ได้รับใบอนุญาตตามมาตรา 12 พรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่โรงงานตามพรรคหนึ่งเป็นโรงงานประเภทหรือชนิดที่กำหนดจำนวนหรือขนาดที่จะให้ตั้งหรือไม่ให้ตั้งในท้องที่ใดตามประกาศที่ออกตามมาตรา 32 (1) ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ตัวอย่างคำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 มาตรา 43 และมาตรา 44 (กฎหมายฉบับปัจจุบันที่ใกล้เคียงกัน คือ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 50 พรรคหนึ่ง)

คดีนี้ศาลฎีกาวินิจฉัยข้อกฎหมายว่า คดีมีปัญหาในชั้นฎีกาเพียงว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิด 2 กระทั่ง ดังที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยหรือไม่ พิเคราะห์แล้ว พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 มาตรา 8 บัญญัติว่า การตั้งโรงงานต้องได้รับอนุญาตจากปลัดกระทรวงหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายให้ออกใบอนุญาตตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง และมาตรา 12 บัญญัติว่า เมื่อตั้งโรงงานเสร็จแล้ว ก่อนเปิดดำเนินการ ให้ผู้รับใบอนุญาตตั้งโรงงานยื่นคำขอใบอนุญาตประกอบกิจการต่อปลัดกระทรวงหรือผู้ซึ่งปลัดกระทรวงมอบหมายให้ออกใบอนุญาต เห็นว่า บทบัญญัติของกฎหมายทั้งสองมาตราดังกล่าวได้กำหนดให้ผู้จัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมดำเนินการเป็น 2 ตอน ตอนแรกเพื่อให้ทางราชการกำหนดเขตอุตสาหกรรมตามกฎหมายว่าด้วยผังเมือง ตอนสองก็เพื่อป้องกันมิให้โรงงานก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสาธารณชน จึงได้กำหนดให้ผู้รับอนุญาตตั้งโรงงานได้แล้วจะต้องได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงานอีกครั้งหนึ่ง หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามก็มีความผิด สำหรับตอนแรก มาตรา 43 บัญญัติว่า “ผู้ใดตั้งโรงงานโดยไม่ได้รับใบอนุญาตตั้งโรงงานตามมาตรา 8 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท และให้ศาลสั่งให้ผู้ตั้งโรงงานนั้นหยุดติดตั้งเครื่องจักรหรือรื้อถอนเครื่องจักรที่ติดตั้งไว้ได้ตามที่เห็นสมควร” ส่วนตอนหลังผิดตามมาตรา 44 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดประกอบกิจการโรงงานโดยไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ศาลสั่งให้ผู้ประกอบกิจการโรงงานนั้นหยุดประกอบกิจการโรงงานจนกว่าจะได้รับใบอนุญาต” เห็นว่า การกระทำของจำเลยแยกเป็นสองกระทงต่างหากจากกัน และตามฟ้องโจทก์ก็ได้บรรยายแยกกันมาว่าจำเลยได้กระทำผิดฐานตั้งโรงงานโดยไม่รับอนุญาตกระทงหนึ่ง และฐานประกอบกิจการโรงงานโดยไม่รับอนุญาตอีกกระทงหนึ่ง และจำเลยก็ให้การรับสารภาพตามฟ้อง คดีจึงฟังได้ว่าการกระทำของจำเลยเป็นความผิดสองกรรม (คำพิพากษาฎีกาที่ 833/2524)

มาตรา 51 ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 13 พรรคหนึ่งหรือพรรคสอง มาตรา 19 มาตรา 28 หรือมาตรา 33 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา 52 ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดขยายโรงงานโดยไม่ได้รับใบอนุญาตขยายโรงงานตามมาตรา 18 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ในกรณีที่โรงงานตามวรรคหนึ่งเป็นโรงงานประเภทหรือชนิดที่กำหนดจำนวนหรือขนาดที่จะให้ขยายหรือไม่ให้ขยายในท้องที่ใดตามประกาศที่ออกตามมาตรา 32 (1) ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 53 ผู้รับใบอนุญาตผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 23 มาตรา 24 หรือมาตรา 25 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา 54 ผู้ประกอบกิจการโรงงานผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 34 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา 55 (วรรคหนึ่ง) ผู้ใดประกอบกิจการโรงงานในระหว่างที่ได้มีคำสั่งให้หยุดประกอบกิจการโรงงานหรือภายหลังที่มีคำสั่งให้ปิดโรงงาน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และให้ปรับอีกวันละห้าพันบาทจนกว่าจะหยุดประกอบกิจการ

1.3 ความผิดที่กระทำโดยสถาปนิก วิศวกร บุคคลที่ทำงานในโรงงานหรือคนงาน ได้แก่ ความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตราต่อไปนี้

มาตรา 55 (วรรคสองและวรรคสาม) สถาปนิกหรือวิศวกรผู้ใดยังฝ่าฝืนทำงานในโรงงานเฉพาะส่วนที่มีคำสั่งให้หยุดประกอบกิจการหรือยังฝ่าฝืนทำงานในโรงงานที่มีคำสั่งปิดโรงงานแล้วเพื่อให้โรงงานประกอบกิจการต่อไป ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้ประกอบกิจการโรงงานตามมาตรา 55 วรรคหนึ่ง

ผู้ที่ทำงานในโรงงานหรือคนงานผู้ใดยังฝ่าฝืนทำงานในโรงงานเฉพาะส่วนที่มีคำสั่งให้หยุดประกอบกิจการหรือยังฝ่าฝืนทำงานในโรงงานที่มีคำสั่งปิดโรงงานแล้ว ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้ร่วมกระทำหรือสนับสนุนการกระทำความผิดตามมาตรา 55 วรรคหนึ่ง แล้วแต่กรณี แต่ศาลจะลงโทษเพียงใดก็ได้ โดยคำนึงถึงฐานะ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความจงใจฝ่าฝืนกฎหมาย และความมีส่วนสำคัญในการกระทำ

มาตรา 61 ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการโรงงานกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถือว่าสถาปนิกหรือวิศวกรที่ทำงานในโรงงานและมีหน้าที่รับผิดชอบในการงานส่วนที่มีกรณีการกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้น มีส่วนร่วมหรือรู้เห็นในการกระทำความผิดกับผู้ประกอบกิจการโรงงานและต้องรับโทษเช่นเดียวกับผู้ประกอบกิจการโรงงาน เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วยกับการกระทำความผิดนั้น

นอกจากต้องรับโทษตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้ปลัดกระทรวงแจ้งชื่อและการกระทำของบุคคลเช่นว่านั้นให้คณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมหรือคณะกรรมการ

ควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมทราบ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพ สถาปัตยกรรมหรือกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรมตามควรแก่กรณีต่อไป

1.4 การเพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดซ้ำอีก

ผู้ใดเคยกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 และถูกศาลพิพากษา โดยคำพิพากษาถึงที่สุดลงโทษมาแล้ว ต่อมาผู้นั้นกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ซ้ำอีกใน สถานความผิดเดิม พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 บัญญัติให้เพิ่มโทษแก่ผู้นั้นอีก โดยบัญญัติ ไว้ในมาตรา 62 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดเคยถูกลงโทษเพราะเหตุกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติ นี้แล้วครั้งหนึ่ง ถ้าได้กระทำความผิดในบทบัญญัติเดียวกันกับที่เคยถูกลงโทษแล้วนั้นซ้ำอีก ให้ ศาลพิจารณาเพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นอย่างน้อยอีกหนึ่งในสามของอัตราโทษจำคุกหรือเพิ่มโทษ อีกกึ่งหนึ่งของอัตราโทษปรับสำหรับความผิดนั้น”

ซึ่งจะเห็นได้ว่าตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 62 อัตราการเพิ่มโทษ แก่ผู้กระทำความผิดซ้ำอีก แยกเป็น 2 กรณี กล่าวคือ

(1) ในกรณีที่เป็นโทษจำคุก ให้ศาลเพิ่มโทษอีกอย่างน้อยหนึ่งในสามของอัตราโทษ จำคุกที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

(2) ในกรณีที่เป็นโทษปรับ ให้ศาลเพิ่มโทษอีกกึ่งหนึ่งของอัตราโทษจำคุกที่กฎหมาย กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ข้อสังเกต

หลักเกณฑ์ในการคำนวณโทษที่ศาลจะเพิ่มแก่ผู้กระทำความผิดซ้ำอีกตามที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 62 แตกต่างกับหลักเกณฑ์ในการคำนวณโทษที่ศาล จะเพิ่มแก่ผู้กระทำความผิดซ้ำอีกตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 และมาตรา 93 กล่าวคือ

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 และมาตรา 93 บัญญัติว่า

“มาตรา 92 ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิดใด ๆ อีกในระหว่างที่ยังจะต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี หากศาลจะ พิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นหนึ่งในสามของโทษที่ศาลกำหนด สำหรับความผิดครั้งหลัง

มาตรา 93 ผู้ใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุก ถ้าและได้กระทำความผิด อย่างหนึ่งอย่างใดที่จำแนกไว้ในอนุมาตราต่อไปนี้ซ้ำในอนุมาตราเดียวกันอีกในระหว่างที่ยังจะ ต้องรับโทษอยู่ก็ดี ภายในเวลาสามปีนับแต่วันพ้นโทษก็ดี ถ้าความผิดครั้งแรกเป็นความผิดซึ่ง ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่น้อยกว่าหกเดือน หากศาลจะพิพากษาลงโทษครั้งหลังถึงจำคุก ก็ ให้เพิ่มโทษที่จะลงแก่ผู้นั้นกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลัง

ข้อแตกต่าง คือ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 92 และมาตรา 93 บัญญัติให้เพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดซ้ำอีกหนึ่งในสามหรือกึ่งหนึ่งของโทษที่ศาลกำหนดสำหรับความผิดครั้งหลังแล้วแต่กรณี แต่พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 62 บัญญัติให้เพิ่มโทษแก่ผู้กระทำความผิดซ้ำอีกอย่างน้อยอีกหนึ่งในสามของอัตราโทษจำคุกหรือกึ่งหนึ่งของอัตราโทษปรับที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น แล้วแต่กรณี

1.5 การให้กรรมการ ผู้จัดการและบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการกระทำของห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือนิติบุคคลอื่นต้องร่วมรับโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือนิติบุคคลอื่นนั้นด้วย

หลักเกณฑ์เรื่องนี้บัญญัติอยู่ในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 63 ความว่า “ในกรณีที่ห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือนิติบุคคลอื่นกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ กรรมการ ผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการกระทำอันเป็นความผิดนั้น ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย”

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับเรื่องการให้กรรมการ ผู้จัดการและบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการกระทำของห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือนิติบุคคลอื่นต้องร่วมรับโทษสำหรับความผิดที่กระทำโดยห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือนิติบุคคลอื่นนั้นด้วย ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 มาตรา 50 ทวิ (กฎหมายฉบับปัจจุบันซึ่งบัญญัติเรื่องนี้ คือ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 63)

คดีนี้ศาลฎีกาวินิจฉัยข้อกฎหมายว่า จำเลยที่ 2 ฎีกาว่าจะลงโทษจำเลยที่ 2 ตามฟ้องไม่ได้เพราะโจทก์ไม่ได้ขอให้ลงโทษตามมาตรา 50 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2522 มาตรา 6 ด้วยนั้น มาตรา 50 ทวิ บัญญัติว่า “ในกรณีที่ห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือนิติบุคคลอื่นกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ กรรมการ ผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการกระทำอันเป็นความผิดนั้น ต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย” พิเคราะห์แล้วเห็นว่า คดีนี้ตามฟ้องของโจทก์เป็นกรณีที่โจทก์ฟ้องกล่าวหาว่าบริษัทเจริญสวัสดิ์เฒ่า จำกัด จำเลยที่ 1 โดย นายพิทักษ์ เจริญสวัสดิ์ จำเลยที่ 2 กรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนบริษัท ผู้เป็นเจ้าของและได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานทอและฟอกย้อมผ้าได้กระทำความผิดต่อกฎหมายโดยระบายน้ำทิ้งออกจากโรงงานของจำเลยที่ 1 ดังกล่าวลงแม่น้ำท่าจีน เป็นการฝ่าฝืนประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งต้องระวางโทษตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติโรงงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2518 มาตรา 15 จำเลยที่ 2 ให้การรับสารภาพ จึงลงโทษจำเลยที่ 2 ตามบทบัญญัติดังกล่าวซึ่งโจทก์กล่าวมาในคำฟ้องแล้วได้ แม้โจทก์จะไม่ได้ระบุมาตรา

50 ทวิ มาในคำฟ้องด้วยก็ตาม ส่วนปัญหาข้อต่อไปที่จำเลยที่ 2 ขอให้รื้อการลงโทษให้คืน เห็นว่า ตามพฤติการณ์แห่งคดีและสภาพความผิด ยังไม่มีเหตุสมควรที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงดุลพินิจ ของศาลล่างทั้งสอง

2. หลักเกณฑ์บางประการเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

ในกรณีที่มีบุคคลใดกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 บุคคลนั้นก็จะถูกดำเนินคดีอาญาตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นอกจากนี้พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ยังได้บัญญัติหลักเกณฑ์เพิ่มเติมไว้ใน มาตรา 64 และมาตรา 65 กล่าวคือ

2.1 บุคคลซึ่งกฎหมายถือว่าเป็นผู้เสียหาย

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (4) บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหาย ได้แก่

(1) บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง

ได้แก่ บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายโดยตรงเนื่องจากบุคคลอื่นกระทำความผิดอาญา และเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยด้วย กล่าวคือ มิใช่บุคคลซึ่งมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือมีส่วนก่อให้เกิดการกระทำความผิดนั้นหรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดอาญาต่อตน (คำพิพากษาฎีกา ที่ 223-224/2513, 954/2502, 1461/2523, 481/2524) และ

(2) บุคคลอื่นซึ่งมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 4, 5 และ 6

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 4, 5 และ 6 ระบุถึงบุคคลต่าง ๆ ซึ่งมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้ตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรานั้น ๆ กล่าวคือ

(2.1) *สามี* เมื่อได้รับอนุญาตโดยชัดแจ้งจากภริยา เว้นแต่เป็นกรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 5 (2) (ในที่นี้ คือ ข้อ (2.3))

(2.2) *ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาล* เฉพาะแต่ในความผิดซึ่งได้กระทำต่อผู้เยาว์หรือผู้ไร้ความสามารถซึ่งอยู่ในความดูแล

(2.3) *ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา* เฉพาะแต่ในความผิดอาญาซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้

(2.4) *ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่น ๆ ของนิติบุคคล* เฉพาะความผิดซึ่งกระทำลงแก่นิติบุคคลนั้น

(2.5) *ผู้แทนเฉพาะคดี* เมื่อได้รับอนุญาตจากศาลในแต่ละกรณี

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 64 ยังได้บัญญัติว่า

“ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าบุคคลผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้ชิดหรือติดต่อกับโรงงานที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นหรือบุคคลซึ่งความเป็นอยู่ถูกรบกวนกระเทือน เนื่องจากการกระทำความผิดเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา”

บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ดังกล่าว เป็นการขยายขอบเขตของคำว่า “ผู้เสียหาย” ออกไปกว้างกว่าที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ดังนั้น ในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 เกิดขึ้นบุคคลต่อไปนี้จึงเป็นผู้เสียหาย (มีสิทธิร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนและฟ้องคดีต่อศาล)

(1) บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดนั้น

(2) บุคคลอื่นซึ่งมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายได้ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 4, 5 และ 6

(3) บุคคลผู้ที่อาศัยอยู่ใกล้ชิดหรือติดต่อกับ โรงงานที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น และ

(4) บุคคลซึ่งความเป็นอยู่ถูกรบกวนกระเทือนเนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าว

2.2 การเปรียบเทียบคดีความผิดตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

การเปรียบเทียบคดี คือการที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดจำนวนเงินค่าปรับเพื่อให้ผู้ต้องหาว่าได้กระทำความผิดอาญาชำระ เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามนั้นแล้ว คดีนั้นเป็นอันเลิกกัน (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37, 38) ซึ่งมีผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (3))

การเปรียบเทียบคดีสำหรับคดีอาญาโดยทั่วไป

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติเรื่องการเปรียบเทียบคดีสำหรับคดีอาญาโดยทั่วไปไว้ในมาตรา 37, 38 และ 39 มีสาระสำคัญดังนี้

1. คดีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้เปรียบเทียบปรับได้ และพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ

1.1 ในท้องที่จังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร

คดีที่กฎหมายให้เปรียบเทียบปรับได้ ได้แก่

(1) คดีความผิดที่เป็นลหุโทษ

(2) คดีความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ

(3) คดีที่โทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือ

(4) คดีความผิดต่อกฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากรซึ่งมีโทษปรับอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ คือ พนักงานสอบสวน (พนักงานสอบสวนผู้ใดเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18, 19, 20 และ 21)

1.2 ในท้องที่กรุงเทพมหานคร

คดีที่กฎหมายให้เปรียบเทียบปรับได้ ได้แก่

- (1) คดีความผิดที่เป็นลหุโทษ
- (2) คดีความผิดที่มีอัตราโทษไม่สูงกว่าความผิดลหุโทษ หรือ
- (3) คดีที่โทษปรับสถานเดียวอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ คือ

- (1) นายตำรวจประจำท้องที่ตำแหน่งตั้งแต่สารวัตรขึ้นไป หรือ
- (2) นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรผู้ทำการแทนในตำแหน่งนั้น ๆ

1.3 คดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่น

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ คือ พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งกฎหมายฉบับนั้น ๆ ให้อำนาจไว้

2. วิธีการเปรียบเทียบปรับ

การเปรียบเทียบปรับ ให้ดำเนินการดังนี้

2.1 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับกำหนดค่าปรับซึ่งผู้ต้องหาจะพึงชำระ ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมตามนั้น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดภายในเวลาอันสมควร แต่ไม่เกินสิบห้าวัน คดีนั้นเป็นอันเสร็จเด็ดขาด

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้ว ไม่ชำระเงินค่าปรับภายในเวลากำหนดในวรรคก่อน ให้ดำเนินคดีต่อไป

2.2 ในคดีมีค่าทดแทน ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่กะจำนวนค่าทดแทนตามที่เห็นควรหรือตามที่คู่ความตกลงกัน

3. ผลเมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามการเปรียบเทียบคดี

เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้เปรียบเทียบแล้ว คดีนั้นเป็นอันเลิกกัน (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 37, 38) ซึ่งมีผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (3))

การเปรียบเทียบคดีความผิดตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 65 บัญญัติว่า

“ให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีในเขตกรุงเทพมหานครและในส่วนภูมิภาคได้ตามความเหมาะสม

คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีแต่ละคณะ ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิในด้านกฎหมายจำนวนสามคน โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี แต่เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

การพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ การประชุมและวิธีพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ความผิดตามมาตรา 50 วรรคสอง หรือ มาตรา 52 วรรคสอง ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้ ถ้าเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรถูกฟ้องร้องหรือได้รับโทษถึงจำคุก และเมื่อผู้ต้องหาได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบปรับ ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนพบว่าผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคสี่และผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบปรับ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้แก่คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบปรับ”

บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 65 ดังกล่าวมีสาระสำคัญดังนี้

1. คดีที่พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ให้เปรียบเทียบปรับได้และพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ

1.1 คดีที่พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ให้เปรียบเทียบปรับได้

คดีความผิดตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับสามารถทำการเปรียบเทียบปรับได้ทุกฐานความผิด เว้นแต่ความผิดตามมาตรา 50 วรรคสอง และมาตรา 52 วรรคสอง เท่านั้น (พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 65 วรรคสี่)

1.2 พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับคดีความผิดตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 คือ คณะกรรมการเปรียบเทียบคดี ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิในด้านกฎหมายเป็นคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีในเขตกรุงเทพมหานครและคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีในส่วนภูมิภาคได้ตามความเหมาะสม (พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 65 วรรคหนึ่ง)

คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีแต่ละคณะมีจำนวนสามคน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี แต่เมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้ว อาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ (พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 65 วรรคสอง)

การพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ระเบียบการประชุมและวิธีพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 65 วรรคสาม)

ในการนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมได้ออกระเบียบกระทรวงอุตสาหกรรมว่าด้วยการเปรียบเทียบคดี พ.ศ. 2536¹ กำหนดไว้ดังนี้

หมวด 1

การพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ การประชุมของคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี

ข้อ 5 กรรมการเปรียบเทียบคดีพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (4) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ
- (5) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(6) รัฐมนตรีให้พ้นจากตำแหน่ง

ให้กรรมการเปรียบเทียบคดีที่ได้รับการแต่งตั้งแทนกรรมการเปรียบเทียบคดีซึ่งพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลือของกรรมการเปรียบเทียบคดีผู้ที่พ้นจากตำแหน่งนั้น

ข้อ 6 การประชุมของคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด

ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนเสียง ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

(2) วิธีการเปรียบเทียบปรับ

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนพบว่าผู้ใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติโรงงาน

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ฉบับกฤษฎีกา) พุทธศักราช 2536 เล่ม 110 ตอนที่ 67 (25 พฤษภาคม 2536) หน้า 1-4.

พ.ศ. 2535 มาตราหนึ่งมาตราใด เว้นแต่ความผิดตามมาตรา 50 วรรคสองหรือมาตรา 52 วรรคสอง และผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบปรับ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้แก่คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบปรับ (พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 65 วรรคห้า)

วิธีพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 มาตรา 65 วรรคสาม) ในการนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมได้ออกระเบียบกระทรวงอุตสาหกรรมว่าด้วยการเปรียบเทียบคดี พ.ศ. 2536 กำหนดไว้ดังนี้

หมวด 2

วิธีพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี

ข้อ 7 บรรดาความผิดที่เกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร ให้ทำการเปรียบเทียบและชำระค่าปรับที่กรมโรงงานอุตสาหกรรม สำหรับในส่วนภูมิภาคให้ทำการเปรียบเทียบและชำระค่าปรับที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดท้องที่เกิดการกระทำความผิด

ให้กรมโรงงานอุตสาหกรรมและสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดจัดหาสถานที่ทำงานและบุคลากรเพื่อช่วยงานคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีตามสมควร

ข้อ 8 เมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีได้รับเรื่องขอให้พิจารณาเปรียบเทียบคดีจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 หรือพนักงานสอบสวนแล้ว ให้พิจารณาเปรียบเทียบให้แล้วเสร็จโดยมิชักช้า

ข้อ 9 ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบคดี เปรียบเทียบคดีที่ผู้ต้องหารับสารภาพและยินยอมให้เปรียบเทียบเท่านั้น

ข้อ 10 การพิจารณาเปรียบเทียบคดี ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบคดี พิจารณาจากพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

(1) สรุปรายงานการตรวจสอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือสรุปรายงานการสอบสวนของพนักงานสอบสวน

(2) บันทึกการจับกุม (ถ้ามี)

(3) บันทึกคำให้การของผู้กล่าวหาตามแบบที่กำหนดในข้อ 12

(4) บันทึกคำให้การของผู้ต้องหาตามแบบที่กำหนดในข้อ 12

ข้อ 11 ในการเปรียบเทียบคดี ให้ทำเป็นบันทึกเปรียบเทียบคดี ตามแบบที่กำหนดในข้อ 12

ข้อ 12 บันทึกคำให้การของผู้กล่าวหา ให้ใช้แบบ ปท. 01 บันทึกคำให้การของผู้ต้องหา ให้ใช้แบบ ปท. 02 และบันทึกการเปรียบเทียบคดีให้ใช้แบบ ปท. 03 ทำยระเบียบนี้

ข้อ 13 คดีใดที่คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีอำนาจเปรียบเทียบหรือเห็นว่าผู้ต้องหาควรถูกฟ้องร้องหรือได้รับโทษถึงจำคุก ให้ส่งเรื่องคืนพนักงานเจ้าหน้าที่หรือ

พนักงานสอบสวนผู้เป็นเจ้าของเรื่อง เพื่อดำเนินการฟ้องศาลต่อไป หากเห็นว่าการกระทำนั้นไม่เป็นความผิดตามข้อกล่าวหา ให้ส่งเรื่องคืนพนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานสอบสวนผู้เป็นเจ้าของเรื่องเพื่อดำเนินการตามที่เห็นสมควรต่อไป

ข้อ 14 ในการเปรียบเทียบคดีให้กำหนดเงินค่าปรับที่ผู้ต้องหาจะพึงชำระ โดยคำนึงถึงความหนักเบาและพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิด

ห้ามมิให้กำหนดเงินค่าปรับเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ ในกรณีที่กฎหมายกำหนดจำนวนเงินค่าปรับไว้ในอัตราที่แน่นอนก็ให้กำหนดค่าปรับตามอัตรานั้น

ข้อ 15 ในการพิจารณาเปรียบเทียบคดีให้คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีมีอำนาจเรียกพยานบุคคลหรือพยานเอกสารจากบุคคลใด ๆ เท่าที่จำเป็นมาประกอบการพิจารณาหรือจะออกเดินเผชิญสืบด้วยตนเองก็ได้

ข้อ 16 เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีแจ้งผลการดำเนินการและส่งเรื่องคืนให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานสอบสวนผู้เป็นเจ้าของเรื่องเพื่อดำเนินการให้ผู้ต้องหานำเงินมาชำระค่าปรับตามที่คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีทำการเปรียบเทียบภายในกำหนด หากผู้ต้องหาไม่นำเงินค่าปรับมาชำระ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือพนักงานสอบสวนเจ้าของเรื่องดำเนินการฟ้องศาลต่อไป

ข้อ 17 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินค่าปรับในการเปรียบเทียบส่งคลัง ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการนั้น และให้ผู้รับเงินค่าปรับออกใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้ต้องหา และให้ผู้ต้องหาหรือผู้ได้รับมอบหมายให้นำมาชำระค่าปรับลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานในคู่มือรับเงินซึ่งเจ้าพนักงานเก็บรักษาด้วย

บทเฉพาะกาล

ข้อ 18 กรณีจังหวัดใดที่ยังไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีบรรดาคดีที่เปรียบเทียบได้ในท้องที่จังหวัดนั้น ให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดส่งเรื่องไปยังคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีที่กรมโรงงานอุตสาหกรรม หรือคณะกรรมการเปรียบเทียบคดีที่ได้รับมอบหมายให้เปรียบเทียบคดีที่เกิดในจังหวัดนั้น เพื่อดำเนินการเปรียบเทียบ เมื่อคณะกรรมการเปรียบเทียบทำการเปรียบเทียบเสร็จแล้ว ให้ส่งผลการเปรียบเทียบคืนสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดที่ส่งเรื่องให้เปรียบเทียบนั้น เพื่อดำเนินการให้ผู้ต้องหาชำระค่าปรับต่อไป

3. ผลเมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามการเปรียบเทียบคดี

เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้เปรียบเทียบแล้วภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบปรับ ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (มาตรา 37, 38) ซึ่งมีผลให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (3)

กระทรวงอุตสาหกรรม
บันทึกคำให้การของผู้ต้องหา

สถานที่ทำการ.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.
ข้าพเจ้า.....อายุ.....ปี เชื้อชาติ.....
สัญชาติ.....อาชีพ.....อยู่บ้าน.....
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
ชื่อบิดา.....ชื่อมารดา.....
เป็น.....พนักงานเจ้าหน้าที่/พนักงานสอบสวนได้แจ้ง
แก่ข้าพเจ้าว่า ข้าพเจ้าต้องหาว่า.....
.....
และได้แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบด้วยว่า.....
.....
จะเสนอเรื่องให้คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีเปรียบเทียบปรับ ข้าพเจ้าทราบแล้วขอให้การ.....
.....
ข้าพเจ้ายินยอมให้คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีเปรียบเทียบปรับโดยยินยอมชำระค่าปรับตามที่คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีกำหนด และจะนำเงินมาชำระให้ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบปรับ หากข้าพเจ้าไม่นำเงินค่าปรับมาชำระภายในเวลาที่กำหนด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่/พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป
อ่านให้ฟังแล้วรับว่าถูกต้อง

ลงชื่อ.....ผู้ต้องหา

ลงชื่อ.....ผู้เขียน-อ่าน

กระทรวงอุตสาหกรรม

บันทึกการเปรียบเทียบคดีความผิดตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535

คดีเปรียบเทียบที่...../..... ที่ทำการเปรียบเทียบ.....
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

ระหว่าง ผู้กล่าวหา
..... ผู้ต้องหา

ข้อหาหรือฐานความผิด
ผู้กล่าวหาได้กล่าวหาว่า เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.
เวลา.....ผู้ต้องหาได้กระทำความผิดโดย.....

เหตุเกิดที่ ซอย ถนน
ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด
ผู้ต้องหาให้การว่า

คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีพิจารณาแล้วเห็นว่าการที่ผู้ต้องหาได้กระทำนั้นเป็นความผิดตามมาตรา และมีบทกำหนดโทษตามมาตรา แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นความผิดที่เปรียบเทียบได้และผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบปรับ จึงทำการเปรียบเทียบปรับเป็นเงิน.....บาท (.....) ให้ผู้ต้องหาชำระเงินค่าปรับดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันเปรียบเทียบปรับนี้เป็นต้นไป

ลงชื่อ ผู้ต้องหา
(.....)
ลงชื่อ..... ประธานกรรมการ
(.....)
ลงชื่อ กรรมการ
(.....)
ลงชื่อ กรรมการและเลขานุการ
(.....)

บันทึกเพิ่มเติม

วันที่ เดือน พ.ศ.

ตามบันทึกเปรียบเทียบคดี คดีเปรียบเทียบที่...../.....ลงวันที่.....เดือน
.....พ.ศ. ระหว่าง.....ผู้กล่าวหา
และ.....ผู้ต้องหา ผู้ต้องหาได้บันทึกยินยอมชำระค่าปรับ
ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ทำการเปรียบเทียบปรับ บัดนี้ ครบกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้ต้องหา
ไม่นำเงินค่าปรับมาชำระ จึงบันทึกไว้เป็นหลักฐาน และจะดำเนินการฟ้องศาลต่อไป

ลงชื่อ ผู้บันทึก

(.....)

พนักงานเจ้าหน้าที่/พนักงานสอบสวน